

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๑๓/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ต. ๗/๒๕๕๓

วันที่ ๒ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

เรื่อง พลตำรวจโท ชัจจ์ กุลดิลก (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ ว่า พระราชกำหนดการบริหาร ราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๗๖ และรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๒๓ และการนำเอา พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาใช้ใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๔ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ว่า นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในฐานะ นายกรัฐมนตรี พร้อมคณะรัฐมนตรีมีมติให้นำเอาพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่ตราขึ้นในรัฐบาลสมัยนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร เพื่อแก้ไขปัญหา ๓ จังหวัด ชายแดนภาคใต้ มาใช้ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล หลังจากนั้น เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๓ นายกรัฐมนตรีได้แถลงที่ศูนย์อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย (ศอ.รส.) ผ่านทางโทรทัศน์รวมการ

- ๒ -

เฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินร้ายแรงในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งเป็นการใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และได้ให้ความเห็นชอบในการออกข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ฉุกเฉิน และมีมติในการตั้ง ศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยได้มีการแต่งตั้ง นายสุเทพ เทือกสุบรรณ รองนายกรัฐมนตรี ฝ่ายความมั่นคง เป็นผู้กำกับการปฏิบัติงาน และเป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบ ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๑ นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้ทหารสลายกลุ่มผู้ชุมนุมแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ทำให้เกิดการปะทะกันจนก่อให้เกิดความสูญเสียชีวิตของกลุ่มคนเสื้อแดงและทหารที่เข้าสลายการชุมนุม และเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของทางราชการมากมาย จึงเป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาประชาชนทางสื่อสารมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ต่าง ๆ อันเป็นการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่จะแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๑ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ได้อาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๑๑ (๒) และประกาศตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๑ มีคำสั่งเรียกบุคคลให้ไปที่ศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ในวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๑ เวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา โดยคำสั่งดังกล่าวนี้ มิได้ปฏิบัติไปตามกลไกของกระบวนการยุติธรรมในการที่จะต้องให้ความยุติธรรมแก่บุคคลที่ถูกคำสั่งให้มาเป็นพยานหรือผู้ต้องหา และแจ้งถึงข้อพิพาทว่ามูลคดีเรื่องใด ใครกล่าวหาใคร อันจะนำมาซึ่งการเตรียมตัวของผู้รับหมายในการให้ข้อเท็จจริงหรือจัดเตรียมพยานหลักฐานมาแสดงประกอบการให้การดังกล่าวได้ โดยที่ผู้ออกคำสั่งยังไม่มีพยานหลักฐานใด ๆ ที่จะมากล่าวหาผู้ร้อง แต่กลับใช้อำนาจทางกฎหมายกับผู้ร้องเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด อันเป็นการใช้อำนาจทางกฎหมายอย่างไม่สุจริต นอกจากนี้ ยังถือเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

- ๓ -

เป็นเหตุทำให้ผู้ร้องได้รับความเสียหายต่อการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว อันเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ส่วนที่ ๑ เรื่องความเสมอภาค (มาตรา ๓๐-๓๑) ส่วนที่ ๔ กระบวนการยุติธรรม (มาตรา ๓๕-๔๐) และส่วนที่ ๑๑ เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม (มาตรา ๖๓-๖๕) โดยผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๗๖ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๒๓ และการนำเอาพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาใช้ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๔ หรือไม่

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นกรณีที่ไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย ข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้” และวรรคสอง กำหนดว่า “การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นกรณีที่ไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๑๑ มาตรา ๒๔๕ (๑) และมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) ของรัฐธรรมนูญ”

- ๔ -

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ แล้ว เห็นว่า ผู้ที่จะใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้น ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนี้

(๑) ต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้อันสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

(๒) บุคคลนั้นต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และ

(๓) ต้องเป็นกรณีที่บุคคลนั้นไม่อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว

ประเด็นที่หนึ่ง ที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๗๖ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๒๓ หรือไม่ นั้น เห็นว่า ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงในคำร้องว่าผู้ร้องได้ใช้สิทธิทางศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) อันเป็นการใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นก่อนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ คำร้องของผู้ร้องในประเด็นนี้ จึงไม่ต้องด้วยเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๑

ประเด็นที่สอง ที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การนำเอาพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่ตราขึ้นใช้เฉพาะสถานการณ์ฉุกเฉิน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มาประกาศใช้กับสถานการณ์ทางการเมืองในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยไม่ออกพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฉบับใหม่ นั้น เห็นว่า ผู้ร้องมิได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตราใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

- ๕ -

แต่ผู้ร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่าการกระทำของนายกรัฐมนตรีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ ส่วนกรณีและผู้ร้องอ้างว่า ยังไม่มีเหตุในลักษณะฉุกเฉินที่จะอ้างในการตราพระราชกำหนดได้ จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๔ นั้น เห็นว่า ตามหลักการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายภายหลังประกาศใช้เป็นกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ นั้น บัญญัติให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ประกาศใช้แล้วมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ผู้ร้องไม่อาจหยิบยกประเด็นความไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการตรากฎหมายฉบับนั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ คำร้องในประเด็นนี้ จึงไม่ต้องด้วยเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

(คำสั่งที่ ๑๓/๒๕๕๓)

(นายเจริญ ภัคดีชนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจรูญ อินทจาร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายเฉลิมพล เอกอรุ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนุรักษ์ มาประณีต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุพจน์ ไข่มุกด์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมন্ত্রী)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ